

Cirkulärnr: 1993:198
Diarienumr: 1993:2538
Handläggare: Ylva Nordström-Wiman
Avdsek: AK
Datum: 1993-12-20
Mottagare: Äldre /Omsorg
Rubrik: Kvalitet i vård och omsorg

Handläggare
Ylva Nordström-Wiman

1993-12-20

Äldre-/Omsorg

Kvalitet i vård och omsorg

Kraven på kommunernas vård och omsorg ökar samtidigt som resurserna för verksamheten är begränsade. Kvalitet, kvantitet och kostnader är nyckelbegrepp för planering uppföljning och utvärdering. Detta cirkulär belyser på olika sätt begreppet kvalitet. Vi redovisar en sammanfattning av olika typer av kvalitetsundersökningar som genomförts i äldre- och handikappomsorgen. Materialet bygger på kommunernas svar på en enkät som Svenska Kommunförbundet gjorde i oktober 1993. Cirkuläret innehåller även en beskrivning av den förordning om kvalitetssäkring inom hälso- och sjukvård som träder i kraft 1 januari 1994. Ett avsnitt innehåller en sammanfattning av det kvalitetsarbete som bedrivs i ett 15-tal kommuner i projektet "Mer värde för pengarna". Vi ger också tips på aktuell litteratur. Avslutningsvis finns också förslag på fortsatt arbete med kvalitetsfrågor inom vård och omsorg.

Kvalitetsundersökningar

Svenska Kommunförbundet genomförde i början av oktober 1993 en snabbenkät om kvalitet inom vård och omsorg efter ÄDEL. I cirkulär 1993:162 redovisar vi resultaten. Enkäten visade att många kommuner gjort kvalitetsundersökningar. Nedan har vi gjort en sammanfattning av dessa kommuners undersökningar. Vi vill med urvalet visa olika metoder och angreppssätt för kvalitetsundersökningar. Vi har inte redovisat undersökningarnas resultat. Närmare upplysningar kan lämnas av respektive kommun.

Arboga: Arboga kommun har genomfört en intervjuundersökning av boende i särskilda boendeformer samt deras anhöriga. Denna studie undersöker trivsel, hur stor del som är nöjda med personal, service, information mm.

Boden : Bodens kommun har med en enkel och lättförståelig enkät undersökt vårdtagarnas upplevelse av trygghet, självbestämmande, kontinuitet, matsituationen, aktivering och anhörighjälp.

Essunga: Essunga kommun har genomfört en kvalitetsundersökning inom särskilda boendeformer. Såväl de boende som deras anhöriga har intervjuats. Befintliga data kopplade till kvalitet och vårddyngd har därefter sammanställts.

Landskrona: Landskrona kommun har undersökt hur anhöriga upplever vården. Framförallt är det frågor om upplevelsen av trygghet som ställts.

Dessutom har ytterligare en kvalitetsmätning i kommunen påbörjats i hemtjänsten. Projektet som också bygger på intervjuer görs i samarbete med Socialstyrelsen.

Partille: Komrev har i Partille, Mölndal och Kungälv gjort en jämförande studie för att mäta effektiviteten vid ålderdomshem och sjukhem. I vissa avseenden har produktivitet och kvalitet mätts. Granskningen bygger på uppgifter som personal på enheterna tagit fram.

Skellefteå: Skellefteå kommun har i samarbete med Apoteket genomfört en undersökning för att förbättra säkerheten när det gäller läkemedelshantering för de äldre. En kartläggning av läkemedelskonsumtionen på sjukhem och servicehus har gjorts. Dessutom har man arbetat med en ny modell för läkemedelsrevision av äldres mediciner. Målet med studien är att optimera läkemedelsbehandling ur såväl terapeutisk som ekonomisk synpunkt.

Vallentuna: Vallentuna kommun har gjort en uppföljning av Socialnämndens inriktnings- och resultatmål för hela socialtjänsten. Intervjuundersökningen redovisar kundens bedömning av möjligheter att få olika tjänster, service och vård och möjligheter för inflytande och självbestämmande. Kommunen har dessutom gjort en undersökning ur personalperspektiv där personalen har besvarat i huvudsak arbetsrelaterade frågor som bl a uppfattning om arbetstillfredsställelse, engagemang, möjlighet till påverkan samt arbetsledning och samarbete.

Vårddyngdsmätning har genomförts på ett sjukhem i kommunen, där man visat på behov av sjukvård, service och personaltäthet.

Växjö: Växjö kommun har genomfört en kvalitetsundersökning hos vårdtagare i de särskilda boendeformerna. Enkätundersökningen avser hälsotillstånd och sjukvård och belyser såväl nuvarande situation som situationen två år tillbaka, innan Ädelreformen. Växjö kommun har även gjort en studie av ett begränsat antal vårdtagare i hemtjänsten. Syftet med denna studie var att få bättre kunskap om:

- vårdens omfattning och innehåll
- vårdtagarens behov och önskemål
- möjliga/lämpliga alternativa vårdformer.

I Falköping, Karlskrona, Söderhamn, Töreboda, Umeå och i många fler kommuner har man gjort snabbundersökningar om förekomst av katetrar, trycksår och bruk av lugnande mediciner för att möta den kritiska massmediedebatten.

Socialstyrelsens föreskrifter " Kvalitetssäkring i hälso- och sjukvård inklusive tandvård" SOSFS 1993:9.

Målen för hälso- och sjukvården inklusive tandvården är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. Detta förutsätter en hög och jämn kvalitet i verksamheten.

Socialstyrelsen har därför i föreskrifter ålagt all hälso- och sjukvårdspersonal att bedriva fortlöpande, systematiskt och dokumenterat kvalitetssäkringsarbete. Föreskrifterna gäller även berörd personal i kommunal hälso- och sjukvård och föreståndare för enskilt vårdhem.

I föreskrifterna definieras kvalitet som graden av måluppfyllelse, vilket förutsätter att definierade mål uppställs för verksamheten. Eftersom den kommunala hälso- och sjukvården är en del av kommunens totala vård och omsorg bör kvalitetssäkringsarbetet omfatta hela verksamheten.

Socialstyrelsen säger i sina föreskrifter "Grunden för det kvalitetsförbättrande arbetet är en målbeskrivning för och en systematisk analys av de egna verksamheten. Målen bestäms utifrån patientens behov". Ett synsätt som helt överensstämmer med de dokumentationsrutiner som utarbetats i många kommuner efter Ädelreformen och som också finns beskrivet i skriften "Rätt Rättighet och Rättesnöre".

Socialtjänstkommittén kommer också i sitt slutbetänkande att behandla tillstånd, tillsyn, uppföljning, utvärdering inom socialtjänsten.

Aktuella skrifter

"Kvalitet inom äldre- och handikappomsorg- En kunskapsinventering"

Skriften innehåller en kunskapsöversikt inom området kvalitetssäkring. Både svenskt och utländskt utvecklingsarbete presenteras.

"Kvalitetsutveckling inom hemvården" En skrift om hur hemvården kan förbättras.

"Från ord till handling" Ett exempel på en modell för uppföljning och utvärdering som tillämpas inom individ- och familjeomsorgen men som även kan tillämpas på övrig verksamhet i vård och omsorg.

"Bedriver vi en effektiv verksamhet" En modell för integrerad utvärdering, där en systematisk behovs- och resultatanalys byggs in i verksamheten.

Skrifterna kan beställas från Kommentus Förlag AB
tel 08-749 47 00, fax 09-86 32 60

Mer värde för pengarna

Svenska Kommunförbundet driver tillsammans med en rad kommuner ett flertal olika effektivitets- och kvalitetsprojekt. Syftet är att utveckla, stödja och sprida goda exempel som bidrar till ökad effektivitet, minskade kostnader och ökad kvalitet. Inom äldre- och handikappomsorgen finns tre aktuella projekt kopplade till Alingsås, Bjuv, Falkenberg, Färgelanda, Härnösand, Mjölby, Nora, Nyköping, Oskarshamn, Sandviken, Stockholm(distr4), Täby, Vellinge, Vänersborg, Västerås, Östersund.

Resultatet av projektkommunernas arbete förväntas bli bl.a. ett behovsbedömningsinstrument, en modell för att redovisa kvalitetsförändringar (en sk. kvalitetsprofil) samt kvalitetskriterier i vård och omsorg. Projekten pågår t.o.m halvårsskiftet 1994.

Fortsatt arbete

Åtta kommuner har anmält sitt intresse att medverka i en referensgrupp kring kvalitetssäkring. Syftet med gruppens arbete ska vara att integrera Socialstyrelsens

föreskrifter i den kommunala hälso- och sjukvården och redovisa metoder för kvalitetssäkring i vården och omsorgen.

Under 1994 planerar vi att starta ett antal olika aktiviteter kring utvärdering och kvalitetssäkring inom vård och omsorg. Vi återkommer med information om detta inom kort.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET

Allmän kommunalpolitik

Vård och Omsorg

Lennart Jonasson

Ylva Nordström-Wiman